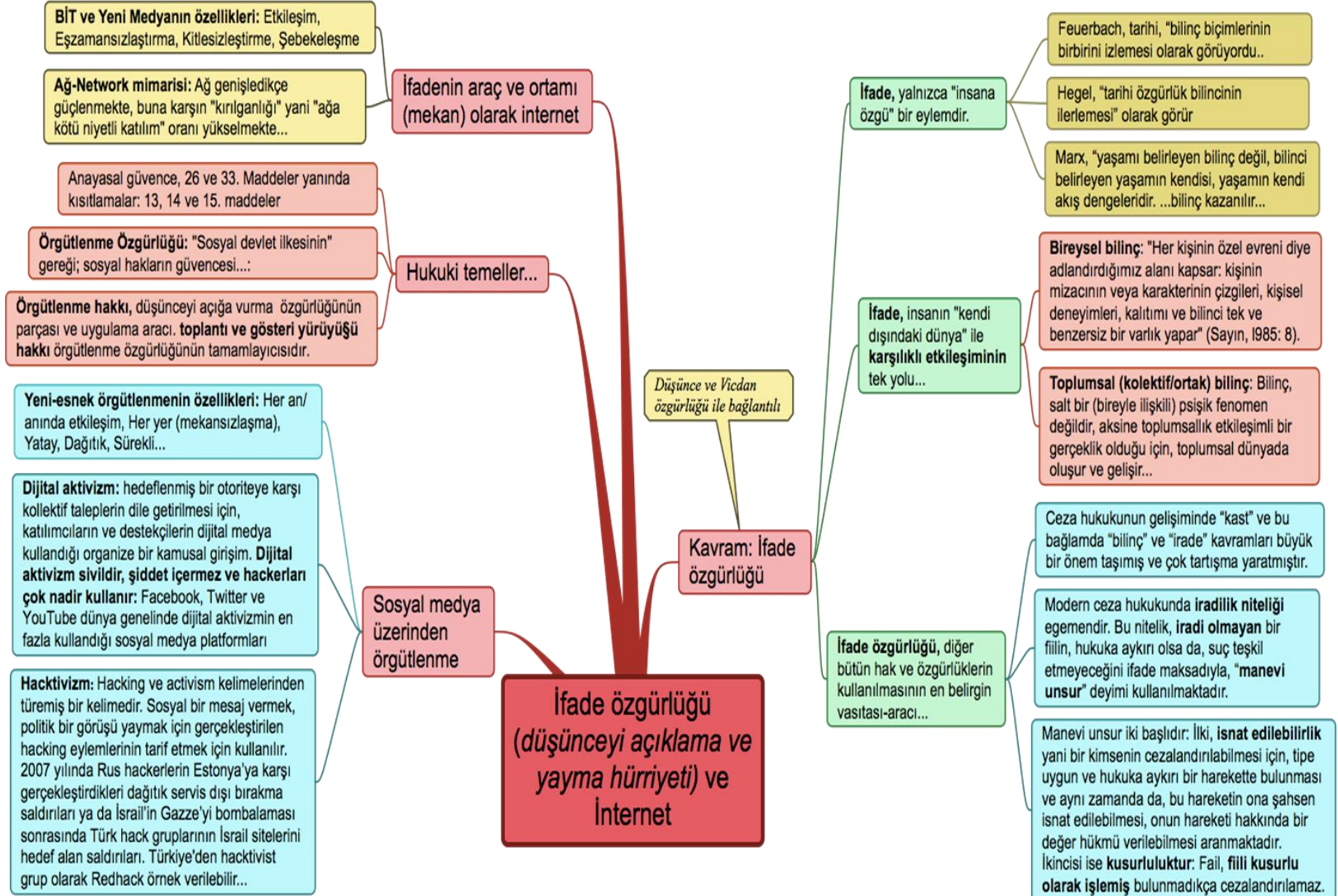

HABERCİLER İÇİN BİLİŞİM HUKUKU DERS NOTLARI IX

Kişilik hakları ve internet

Anayasa Md. 12: "Herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilemez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir"

Kişinin, "vücudu, organları, yaşamı, düşünceleri, onuru, saygınlığı, sırları, dini, ailesi, malları gibi sahip olduğu bütünün her bir parçasına "hak" adı verilmiştir. Örf-adet, ahlak, din ve hukuk gibi normlar, kişilere ait bu hakları koruma altına alarak toplumsal ilişkileri düzenlemeyi amaçlar.

Bedensel haklar: Anayasaya göre kişinin **yaşama hakkı**, en temel haktır. Kişinin beden bütünlüğüne dokunulamaz. Kimseye eziyet yapılamaz. Herkes kişi hürriyetine ve güvenliğine sahiptir. Bu hakkın sonucu olarak herkesin bedensel bütünlüğünü ve sağlığını koruma hakkı vardır.

Mülkiyet hakları: Ev, arazi gibi **gayrimenkul**; televizyon, elbise, telefon, araba gibi **menkul** malvarlığı hakları ile geçim, para ve malvarlığı sağlayan ticari işletme, meslek de Hukuk'un koruması altındadır. Ayrıca **fikir, sanat, müzik ve edebiyat eserlerine** ilişkin **yaratıcının**, mali hakları ondan devralanın ve **komşu hak sahibi denilen yapımçı, icracı ve yayıncıların** haklarıdır.

Maddi haklar: Bedensel haklar ve mülkiyet hakları olarak iki ana başlıkta toplanır.

İsim: İsim ya da ad, kişi haklarının konusuna girer. İsim kişinin toplumsal ilişkilerinden kaynaklanan bir değerdir. Sadece gerçek anlamdaki isim değil, kişiyi ve ailesini toplum içinde tanıtmaya yarayan öz ad, göbek adı, lakap, takma isim, ünvan, ün, simgeler, arma, rozet gibi değerler de kişi haklarındadır.

Resim: Resim, bir kimseyi başkaları için tanıtır kılan her çeşit görünümdür. Fotoğraf, tablo, karikatür, heykel, görüntü resim olarak kabul edilir. Fotoğraf ve film kayıtları dışında, fırça, kalem yada farklı malzemelerle yapılanlar ile bilgisayar çizimleri kişilik hakkına saldırıya konu veya araç olur.

Onur ve saygınlık: İnternet gazeteciliği şeklinde sesli ya da görüntülü olarak; gerçekdışı haberlerle, asılsız suçlama ve iftiralarla, sövme veya belli bir olayı esas alıp hakaret yoluyla, aşağılayıcı fotomontajla ve karikatürle, küçük düşürücü eleştiri ve yorumlarla, ekrandaki el, kol hareketleri ve mimiklerle onur ve saygınlığa saldırılabilir.

Özel hayatın gizliliği: Yayıncılıkla kişilerin hakları karşı karşıya geldiğinde en çok sorun çıkan alan özel hayat ve gizli alanlardır. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 12. maddesinde, **kişilerin gizli alanlarına** saygı gösterilmesi düzenlenmiştir. Anayasa'nın 20. mad. "herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz" denmektedir. Özel hayatın gerçekleşme alanı olan konut dokunulmazlığı önemli bir yasak alanıdır. Ayrıca haberleşmenin gizliliği özel hayatı koruyan bir sigortadır.

Manevi haklar: Anayasa'da manevi varlığını geliştirme özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü, özel yaşamın gizliliği vb. Sayılabilir...

Anayasa Md. 17: "Herkes, yaşama, **maddî ve manevî varlığını** koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

Hak: Hukuk düzeninin koruduğu yada korunmasında yarar gördüğü menfaat...

Hukuk: Hakları düzenleyen ve işleyen mekanizma...

Adalet: Hukukun ortaya çıkardığı düzen ve bu düzenden amaçlanan...

Kişilik hakları: Bu hakkın **mutlak** olması, herkese karşı ileri sürülebilmesini; **tekelci** olması ise başkalarına devredilememesi anlamına gelir.

